

<http://mitcfu.dk/CFUEBOG1066286>

Titel

Flyvere på himlen

Tema: Sorg, ensomhed, flygtninge
Fag: Dansk
Målgruppe: 3. og 4. klasse

QR-kode

Fører til
posten i
mitCFU

E-bog: Billedbog af forfatter Anette Herzog og illustratør Katrine Clante, Høst og søn, 2008

Faglig relevans/kompetenceområder

Vejledningen her giver et overblik over det pædagogiske overlay, der knytter sig til e-bogen "Flyvere på himlen". Det pædagogiske overlay kan bookes sammen med e-bogen og består af en række opgaver og refleksionsøvelser, som eleverne tilgår gennem aktivering af markeringer i selve e-bogens tekst. Overlayet giver derfor god mulighed for at arbejde meget tekstnært i klassens fortolkningsfællesskab.

Billedbogen "Flyvere på himlen" behandler svære problematikker, som død, krig og flugt, men gør det på en poetisk og gribende vis, som efterlader læseren håbefuld.

Bogen har et fortolkningspotentiale, hvor litteraturen åbner for en indlevelse, der kan bygge bro mellem det, som eleverne ufiltreret møder i nyhedsstrømmen og det, de møder i billedbogens æstetiske tekster og billeder.

"Flyvere på himlen" lægger i høj grad op til at eleverne undersøger tekstens tid, billedsprog og tomme pladser. Teksten er kort men kompleks og kræver, at eleverne læser den flere gange. Bogens overlay hjælper til "Langsom læsning", og er markeret med violet med overskriften "Stop op". Tanken er, at læreren læser en side højt ad gangen, og at eleverne deler deres tanker og forestillinger om tekstens situationer og begivenheder, men læreren holder pause i sin højtlesning.

Om bogen

Billedbogen er en fiktiv beretning, hvor flygtningepigen Lidja tænker tilbage på sit liv før og efter flugten fra sit hjemland. "I det land jeg kommer fra..", sådan starter beretningen i en fjern udefineret fortid med sansemættede beskrivelser fra barndommens have, hvor hun blandt blomstrende abrikostræer leger med veninden Sanja. Historien veksler mellem forskellige afstande til nutiden, hvor Lidja tænker på vigtige oplevelser i sit liv.

I en drøm/mareridt gennemlever Lidja en voldsom og afgørende begivenhed, hun har haft i fortiden, hvor veninden mister livet. I drømmen gennemlever hun oplevelsen igen og igen med det yngre barns øjne, som ikke forstår, hvad der sker. Hver gang vågner hun med tårer i øjnene, fordi hun nu forstår, at hun er alene og aldrig skal se Sanja igen.

<http://mitcfu.dk/CFUEBOG1066286>

Selve flugten er ikke med i beretningen, og fortællingen hopper fra en fjern fortid i hjemlandet til en nær fortid og i det nye land. Jeg-fortælleren Lidja sammenligner og kommenterer undervejs den fjerne fortid i haven og den nære fortid på altanen. Mens teksten springer mellem tilbageblik og nutiden, så fortæller illustrationerne Lidjas historie i kronologisk rækkefølge.

Det er Lidjas bror, som hjælper hende ud af sorgen. "Hvorfor græder du, Lidja?, spurgte min storebror i morges..", indleder en konkret begivenhed helt tæt på nutiden. Senere på dagen tager han Lidja med ud på altanen, og i fællesskab kaster de papirflyvere med hemmelige beskeder ud til børnene i gårdhaven. Tiden skrifter fra datid til nutid, mens hun venter på altanen, fordi beretningen i det øjeblik møder nutiden. Den ender med en åben slutning for, hvad sker der nu? Ringer pigerne på døren lige om lidt og spørger, om hun vil lege?

Både billeder og tekst lægger op til åben fortolkning, for der er mange ting, som læseren ikke får svar på. Fx får vi intet at vide om selve flugten. Også illustrationerne antyder, at der er mere uden for rammen, for enten vokser træerne ud eller også flyver papirflyverne ud af rammen.

Naturen spiller en vigtig rolle både i teksten og illustrationerne. Fx "Når jeg tænker på vores have, bliver det sommer i maven på mig." Naturbeskrivelserne afspejler stemninger og Lidjas følelser, men varsler også krig og død. "Sanja og jeg er i gang med at bade vores dukker, da solen forsvinder".

Katrine Clante har illustreret historien og motiver med smukke landskaber og blomstrende træer minder om japanske træsnit. Teknikken er moderne, idet hun har redigeret blyantstegninger på computer og kopieret samme motiv ind flere gange. Gentagelser optræder både i tekst og illustrationer.

Forslag til læringsmål:

- Du kan bygge bro mellem din viden om verden og "Flyvere på himlen"
- Du kan fortælle om dine forestillinger om tekstens situationer og begivenheder (langsom læsning)
- Du kan sammenligne fortællings tid i billeder (kronologisk) og tekst (ikke-kronologisk)
- Du kan beskrive en illustration
- Du er sprog-detektiv og leder efter billedsprog
- Du kan finde modsætningspar/gentagelser og forklare bogens temaer

<http://mitcfu.dk/CFUEBOG1066286>

- Du kan digte med og skrive en hemmelige besked eller lave en illustration, som fortæller den historie, som vi ikke får i bogen.

Overlayet

Overlayet organiserer sig omkring litteraturarbejdets traditionelle tre faser: før, under og efter.

Samlet oversigt over overlayet, som er markeret med: **Violet**

Stop op (langsom læsning, mens læreren læser højt)

Sprog-detektiv (Eleverne genlæser og markerer billedsprog)

Meddigtning Skriv en hemmelig besked eller lav en illustration (efter læsning)

Ideer til undervisningen

Før du læser-fasen

Byg bro mellem omverdenen og bogen "Flyvere på himlen". Brug det prisvindende pressefoto af den irakiske pige, der leger med en politibetjent på motorvej E-45 af fotojournalist Michael Drost-Hansen, som en tekståbner. (Find fx billedet på fotografens hjemmeside). Tal om billedet og find ud af, hvad eleverne kender til den aktuelle situation om børn på flugt. Hvis I vælger at arbejde med skriftlige billedbeskrivelser af bogens illustrationer, kan læreren modellere en mundtlig og skriftlig billedbeskrivelse af pressebilledet med afsæt i nedenstående skabelon. Læreren er rollemodel og, og eleverne kan mime læreren, når de senere selv skal skrive en billedbeskrivelse af bogens illustrationer.

Skabelon 1: Et afsnit med præsentation (hvem, hvor, hvornår, hvorfor) 2: Afsnit om forgrund 3: Afsnit om mellemgrund 4: Afsnit om baggrund 5: Afsnit med 'mine tanker' (fortolkning).

Lad klassen i fællesskab mundtligt beskrive forsideillustrationen til "Flyvere på himlen", efter samme skabelon, mens læreren skriver ned. I øvelsen modellerer læreren, hvordan man skriver en billedbeskrivelse og tænker højt imens. Målet er at stilladserer elevernes egne billedbeskrivelser. Læs mere om billedbeskrivelser på [emu](#)

Mens du læser-fasen

Overlayet bygger på en undersøgelsesorienteret læsning, hvor "langsom læsning" skal give eleverne plads til at dele deres forestillinger om tekstens situationer og sammenhænge. Ved violet markering i overlayet læser læreren en side højt ad gangen og holder pause, mens eleverne deler deres tanker med afsæt i spørgsmålene i overlayet.

Efter du har læst-fasen

Undersøg fortælle tid og kopier illustrationerne fra bogen og hæng dem op på væggen i

<http://mitcfu.dk/CFUEBOG1066286>

rækkefølge. Opgaven kan også løses digital, hvis læreren opretter en fælles on-line præsentation fx Power Point, Sway eller Google Slides med screendumps af illustrationerne.

- Fordel illustrationerne og lad eleverne lave en skriftlig beskrivelse af en illustration med hjælp fra lærerens modeltekst af pressefoto og nedenstående skabelon. Hæng beskrivelserne under billederne på væggen.
- Lad eleverne undersøge afstanden mellem fortællertidspunktet i teksten og begivenheden i illustrationen. Giv dem følgende skilte: *Fjern fortid*, *Nær fortid*, *Nu*, og lad eleverne sætte dem på illustrationen.
- Bed eleverne om at afgøre om motivet på deres illustration er en konkret begivenhed på et bestemt tidspunkt eller mere er et minde om en tid.

Lad eleverne genlæse e-bogen på egen hånd, mens de...

- leder efter vendepunkter. De sætter et rødt bogmærke i e-bogen på de sider, hvor stemningen skifter.
- leder efter billedsprog, som de markerer med musen og vælger *Fremhæv dette* s. 6

Efter anden læsning sammenligner eleverne i makkerpar deres markeringer og taler om...

- sammenhænge mellem natur og handling
- modsætninger og temaer

Eleven producerer selv...

- hemmelig besked, som de folder til en papirflyver (s. 26)
- en illustration, som fortæller den historie, som vi ikke får i bogen. (enten flugten eller en ny slutning s. 26)

Supplerende materialer

'Drømmer stadig om Syrien' er en dokumentar fra DR-Ultra om to piger, som er flygtet fra krigen i Syrien. Her er dokumentaren <http://ucc.mitcfu.dk/TV0000026828>, som kan streames på mitcfu.dk

Artiklen fra Ekstra Bladet "Husker du pigen fra billedet" om pigen fra pressebilledet. <https://www.bt.dk/udland/husker-du-pigen-fra-billedet-hun-har-ikke-glem-tet-betjenten-han-var-en-god-mand>